

hvad Aandens, — det vil her sige Bogens og Videnskabens og Fantasiens er, og utvivlsoomt derigennem uretfærdig overfor Betydningen af disse menneskelige Ytringsformer, ogsaa for „Virkelighedens Verden“. Thi selv om den gamle Historie om Newton og Æblet ikke er rigtig, kunde den godt være det, og jeg vilde tro, at der f. Eks. har hørt megen Fantasi til at naa til noget saa virkeligt som den moderne Elektronteori.

Men dette ligger naturligvis langt uden for en Anmeldelse i et nationaløkonomisk Tidsskrift, og kan heller ikke gælde for Indvendinger mod Samlingens økonomiske Afsnit. Dem læser man med udelt Beundring for den Viden, de indeholder, og for det store praktiske Arbejde, der ligger bag dem.

E. C.

ERIK LINDAHL: *Die Gerechtigkeit der Besteuerung, eine Analyse der Steuerprincippen auf Grundlage der Grenznutzentheorie.* Gleerupska Universitetsbokhandeln, Lund 1919.

Med denne Bog aabenbarer Dr. Lindahl sig som en fuld færdig Økonom. Han begynder med at undersøge, hvad Retfærdighed er, og gør straks opmærksom paa, at der foreligger en Interessekonflikt mellem Statens Borgere, og at man ved Bedømmelsen af en Skattesats vil stille sig forskellig, ikke blot efter, hvem der kommer til at betale og hvor meget, men ogsaa efter til hvilke Forholdsregler Skatten skal anvendes. Principielt forlanger han altsaa, at Bevillingen af Statsforholdsreglen og den almindelige Skat maa knyttes sammen. Ofret ved det sidste og Fordelene ved det første maa afvejes baade for det enkelte Individ og for ham i Forhold til de andre Skatteydere. En individuel Værdikorrespondens af Fordele og Oire opstaar altsaa paa den ene Side paa Grundlag af Individets egen Bedømmelse og paa den anden Side af, hvad de andre Borgere anser for retfærdigt. I det ene Fald foreligger en Selv-

hvad Aandens, — det vil her sige Bogens og Videnskabens og Fantasiens er, og utvivlsoomt derigennem uretfærdig overfor Betydningen af disse menneskelige Ytringsformer, ogsaa for „Virkelighedens Verden“. Thi selv om den gamle Historie om Newton og Æblet ikke er rigtig, kunde den godt være det, og jeg vilde tro, at der f. Eks. har hørt megen Fantasi til at naa til noget saa virkeligt som den moderne Elektronteori.

Men dette ligger naturligvis langt uden for en Anmeldelse i et nationaløkonomisk Tidsskrift, og kan heller ikke gælde for Indvendinger mod Samlingens økonomiske Afsnit. Dem læser man med udelt Beundring for den Viden, de indeholder, og for det store praktiske Arbejde, der ligger bag dem.

E. C.

ERIK LINDAHL: *Die Gerechtigkeit der Besteuerung, eine Analyse der Steuerprincippen auf Grundlage der Grenznutzentheorie.* Gleerupska Universitetsbokhandeln, Lund 1919.

Med denne Bog aabenbarer Dr. Lindahl sig som en fuld færdig Økonom. Han begynder med at undersøge, hvad Retfærdighed er, og gør straks opmærksom paa, at der foreligger en Interessekonflikt mellem Statens Borgere, og at man ved Bedømmelsen af en Skattesats vil stille sig forskellig, ikke blot efter, hvem der kommer til at betale og hvor meget, men ogsaa efter til hvilke Forholdsregler Skatten skal anvendes. Principielt forlanger han altsaa, at Bevillingen af Statsforholdsreglen og den almindelige Skat maa knyttes sammen. Ofret ved det sidste og Fordelene ved det første maa afvejes baade for det enkelte Individ og for ham i Forhold til de andre Skatteydere. En individuel Værdikorrespondens af Fordele og Oire opstaar altsaa paa den ene Side paa Grundlag af Individets egen Bedømmelse og paa den anden Side af, hvad de andre Borgere anser for retfærdigt. I det ene Fald foreligger en Selv-

beskatning, i det andet en Tvangsbeskatning. Forfatteren undersøger det af Wagner fremstillede sociale Princip, som herhjemme har en talentfuld Forsvarer i Toldinspektør Smith, at Uligheder i Indkomstfordelingen kan rettes ved Skatteudskrivningen; dette er kun retfærdigt, siger Forf., naar Indkomstfordelingen kan siges at være uretfærdig; den sociale politiske Skat maa da kun ramme den Indtægt eller Formue, som er opstaaet ved Uretfærdighed eller uden Anstrengelse fra Modtagerens Side. For den øvrige Skats Vedkommende maa man gaa ud fra Nytte- eller Interesseprincippet og kan da tage Skat enten efter den Nytte og Fordel, Skatteyderen faar af Statsforholdsreglen, eller efter Omkostningsprincippet og nøjes med at faa Omkostningerne dækket. Forf. gør opmærksom paa Forskellen mellem den sædvanlige Markedspris og Skatten, at hin er en Grænsepris, saaledes at alle andre end Grænsekøber faar et Overskud, Konsumentrenten, fordi de egentlig vil give mere, medens Skatten oftest ikke er det, men uden at krænke Retsprincippet kan gaa op til enhver Skatteydere subjektive Pris, der som bekendt varierer ligefremt med Indtægten. Den ideelle Skat for samme Ydelse kan da godt være meget forskellig for de forskellige Borgere, men maa ligge indenfor Skatteydernes forskellige subjektive Priser.

Forf. bygger i meget paa Sax: Grundlegung der theoretischen Staatswirthschaft, i sin Gennemgang af de forskellige Maader, hvorpaa Statens Virksomhed kan opfattes; f. Eks. er denne Produktion, Konsumtion eller Reproduktion; er den en Assurancevirksomhed, skal Skatten betragtes som en absolut Pligt, idet Staten betragtes som en højere Organisme, eller er Staten kun en Maskine til visse Formaalets Tilfredsstillelse, og er Borgerens Skattepligt da begrænset af hans Billigelse af disse Formaal? Forfatteren skyder straks Spørgsmaalet bort, om en Republikaner skal betale til Hofholdning, idet Spørgsmaalet om Statsforfatningen maa afgøres af de faktiske Magthavere med bindende Virkning for alle. Kravet om Selvbevilling maa i hvert

Fald begrænses til, at en Borger skal betale til saadanne Formaal, som kommer ham til gode, selv om han ikke forstaar det. Den uddannede forstaar ikke de kulturelle Udgifters Nødvendighed, og de rige forstaar ikke at hele Retsmaskineriet kommer dem og deres Besiddelser tilgode, fordi privat Ejendom er utænkkelig uden et beskyttende Retsmaskineri; endelig vil meget faa Borgere, der ikke aktuelt og i Øjeblikket har Brug for Statens Forsørgelsesvæsen, forstaa den Tryghed, som Alderdomsforsørgelsen giver selv den rigeste, for hvem den dertil svarende Skat er en Assurancepræmie mod den hændelige Ulykke, Fattigdom ved Livets Slutning.

Fori. inddrager et politisk Element, idet han erkender, at et magthavende Parti eller Klasse vil søge at lægge Statsformaalene saaledes, at den har mest Gavn deraf, og Skatterne saaledes, at de andre har Hovedbyrden. Kampen staar da mellem Klasserne ikke blot om Skatternes Art og Størrelse, men ogsaa om Statsformaalenes Omfang og Retning. Men selvfølgelig vil en herskende Klasse gøre Indrømmelser, 3: bevilge Udgifter, de ingen Gavn har af, og Skatter, de selv maa bære, som en Art politisk Omkostning, for ikke at tvinge Minoriteten til Fortvivlelsens Selvhjælp.

Dr. Lindahl tegner nogle Kurver, hvor han stiller to Befolkningsklasser op mod hinanden, idet han deri sammenligner, hvormeget de vil bevilge af varierende Totaludgifter, naar de i Nytte af Staten skal have Dækning for deres Offer. Tegningen skulde være tre-dimensional, idet Skatteyderen ikke blot spørger om Totaludgifterne, men ogsaa tildeler de forskellige Behov en forskellig Rangfølge. De rige vil maaske lade en progressiv Indkomstskat dække alle Statsudgifterne, naar det er militær Retshaandhævelse og Erhvervstilskud det gælder, men vil kræve Toldskatter til Sociallovgivning, medens de fattige ikke vil bevilge noget til de tre første Formaal; hvor meget jeg vil bære af Stats-

udgifterne uden at føle mig snydt, er da ikke blot bestemt af, hvor store disse er, men ogsaa af deres Art.

Det teoretiske Maal er, at jeg betaler efter Statstjenestens Grænsenytte, sammenholdt med Indtægtens Grænsenytte.

Selvbevillingens Princip er imidlertid ikke opfyldt, fordi et Parlaments Flertal har vedtaget en Skat; (Forf. burde her have omtalt, at Middelalderen baade lokalt og standsmæssigt akcepterede Selvbevillingsprincippet, idet Kongen aftalte med den enkelte By og Landsdel og den enkelte Samfundsklasse, hvor stor Skat den vilde yde og af hvad Art). Han fører Wicksells Tanke videre: egentlig skulde der være Enstemmighed om alle Skatter og Bevillinger, men dette kan ikke naaes; man maa imidlertid forudsætte, at et Parti eller Klasse nok vil akceptere en vis Udgift, naar den ikke selv skal betale den, og at en anden Klasse, for hvem den Udgift er alt, er villig til at betale for den; men dette vil igen sige, at det bevillende Parlament splittes i Stænder, der hver for sig har Ret til at give en Bevilling og beskatte dem, den repræsenterer. Teoretisk er Tanken tiltalende indenfor visse Omraader, fordi den moderne Statshusholdning er dømt til Undergang, naar Bevilling og Skat er skilt fra hinanden; naar Toldskatter skal dække sociale Udgifter og Formueskatter Militærudgifter, er der hermed for begge sat en fornuftig Begrænsning.

Forf. undersøger nu Evne- og Nytteprincippet (lad mig straks sige, at den progressive Indkomstskat ikke kan begrundes ud fra Læren om Indtægtens faldende Grænsenytte, idet man højst kan naa til den proportionale Skat med et frit Eksistensminimum; skal den begrundes, maa det ske ud fra Nytteteorien, at Staten paa Samfundets Vegne beskatter de store Indtægter, der i stort Mon er samfundskabte). Forf. er Tilhænger af Interesse- eller Nytteprincippet, hvad jeg ogsaa er; det har den Fejl, at det er meget svært at udmaale, hvad Nytte de forskellige Sam-

fundsklasser har af Staten; Forfatterens Definition af kollektive Formaal er iøvrigt ikke hel rigtig; han taler faktisk om mutualistiske Formaal og overser, at de strengt kollektive Formaal slet ikke eksisterer som individuelle Formaal, f. Eks. Hær og Regeringsmagt; heller ikke er hans Lære om Kostprincippet's Anvendelse helt acceptabelt: man skal sondre efter om de faste eller variable Omkostninger er mest betydende.

Hans Kritik af Evne- og Offerlighedsprincipperne, der bl. a. indeholder en Undersøgelse af hvad Udtrykket „samme Offer“ egentlig betyder, er læseværdig; mindst Værdi har Bogens sidste afsnubbede Kapital, hvor han berører de forskellige Skatter i deres Relation til Principperne.

Alt i alt er denne om Viden og Modenhed vidnende Bog inciterende og berører saa mange principielle Problemer, at enhver studerende, der har Finansvidenskab til Speciale, bør kende den.

Dr. L. V. Birck.

THV. AARUM: Økonomiske Sammenslutninger med monopolistisk Tendens. 185 pp. Steenske Forlag, X-ania anno 1921.

Som Indledning til den norske Trustkomites Arbejde har Professor Aarum udgivet en Monografi om Karteller og Truster. Bogen er skrevet saa grejt og klart, at jeg anbefaler de danske Studenter at læse den.

Forf. begynder med en Sondring mellem simple Overenskomster, Karteller, Syndikatskarteller, Truster og Fusioner, og viser de afgørende Forskelle; interessant gør han opmærksom paa, at Kartellet ikke behøver at være et Led i en Udvikling, men at det i sin mest gennemførte Form som ved det tyske Syndikatskartel kan være den endelige og blivende Organisation. Derefter undersøger han Grundene til Sammenslutningerne, økonomiske, tekniske og for-